

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Minister dr. M. Bussemaker
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Ministerie van Veiligheid en Justitie
Staatssecretaris Dr. K.H.D.M. Dijkhoff
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Datum: Rotterdam, 29 oktober 2015
Betreft: auteursrecht en de erfgoedsector
c.c.: Minister van Economische Zaken, dhr. H.G.J. Kamp

Geachte mevrouw Bussemaker, geachte heer Dijkhoff,

Namens de Nederlandse erfgoedinstellingen vragen wij u dringend om modernisering van het auteursrecht. Het huidige auteursrecht belemmert het online beschikbaar stellen van erfgoed dat met veel publiek geld wordt verzameld, beheerd, gedigitaliseerd en digitaal toegankelijk gemaakt. Onlangs gingen de beeldbanken van het Stadsarchief Rotterdam en het Internationaal Instituut voor Geschiedenis naar aanleiding van gerechtelijke procedures 'op zwart'. De uitvoerbaarheid van het beleid van OCW en van instellingen staat onder druk.

Erfgoedinstellingen beheren rijke historische bronnen, waaronder kranten, foto's en films. Samen met de Nederlandse overheid streven zij naar open toegang. Het is immers hun maatschappelijke taak om de Collectie Nederland zo laagdrempelig mogelijk, dus bij voorkeur online, beschikbaar te stellen. Daarvan profiteren burgers, wetenschap, cultuursector, onderwijs, bedrijfsleven en overheid. Het online toegankelijk maken van 20e-eeuws erfgoed is echter onuitvoerbaar en onbetaalbaar door bepalingen uit het auteursrecht. Dat bepaalt dat rechten tot 70 jaar na de dood van de maker in stand blijven en vereist dat *alle* rechthebbenden afzonderlijk toestemming moeten geven voordat werken gedupliceerd en (online) gepubliceerd mogen worden. Het verkrijgen van toestemming van rechthebbenden is, zeker bij een collectie van enige omvang, onbegonnen werk. Het alternatief van overeenkomsten met collectieve beheersorganisaties biedt instellingen momenteel geen volledige vrijwaring. Lang niet alle rechthebbenden zijn aangesloten bij een collectieve beheersorganisatie en strikt genomen voldoen dergelijke collectieve regelingen nu niet aan de wet. Bovendien is het niet te rechtvaardigen dat aan dergelijke overeenkomsten jaarlijks veel publiek geld moet worden besteed om materiaal voor niet-commerciële doeleinden online te kunnen publiceren. Te meer omdat er geen sprake van is dat erfgoedinstellingen geld verdienen of anderszins voordelen behalen ten koste van fotografen en schrijvers. Integendeel: zij investeren veel in behoud, beheer en online vindbaarheid van de werken van deze makers en bewijzen hen zo een grote dienst.

De opname van Extended Collective Licensing (ECL) in de Nederlandse wet is een goede zaak, omdat het de huidige rechtsonzekerheid voor erfgoedinstellingen opheft. Als pleitbezorgers van ECL hebben wij nog wel zorgen over de kosten daarvan. Een doorsnee erfgoedinstelling heeft voor digitalisering een jaarbudget van 20.000 euro. Als daarvan een groot deel moet worden besteed aan afkoop van rechten, blijft er weinig over voor nieuwe digitaliseringsplannen. Alleen de grotere instellingen zullen zich dan nog digitale ambities kunnen veroorloven. Wij vragen de minister van OCW om hiervoor collectieve voorzieningen te creëren en zich bij de organisaties van rechthebbenden sterk te maken voor collectieve afkoop van rechten voor alle Nederlandse erfgoedinstellingen.

Daarnaast verzoeken wij u beiden om u in Brussel sterk te maken voor het verruimen van de uitzonderingen voor erfgoedinstellingen in de Europese Auteursrechtlijn. Zij zouden zonder toestemming van de rechthebbenden digitale reproducties van werken uit hun collectie moeten mogen maken als zij dat niet met commerciële doelstellingen doen. Het zou instellingen ook toegestaan moeten worden om werken uit hun collectie online toegankelijk te maken die niet (meer) commercieel verkrijgbaar zijn of niet meer actief door de rechthebbenden beheerd worden.

In 2016 is Nederland voorzitter van de EU. Auteursrecht is bij uitstek een onderwerp dat in Europees verband geregeld wordt. Het Europees Parlement bepleitte onlangs al een ruimere uitzonderingspositie voor erfgoedinstellingen. De geesten lijken er rijp voor. Daarom vragen wij u om het voorzitterschap te gebruiken om te werken aan modernisering van het auteursrecht en een passende uitzonderingspositie van erfgoedinstellingen daarin.

Wij gaan hierover op korte termijn graag met u in gesprek.

Hoogachtend,

Chantal Keijsper, voorzitter Branchevereniging Archiefinstellingen in Nederland (BRAIN)



Hannie Kool-Blokland, voorzitter Koninklijke Vereniging van Archivarissen in Nederland



Siebe Weide, directeur Museumvereniging



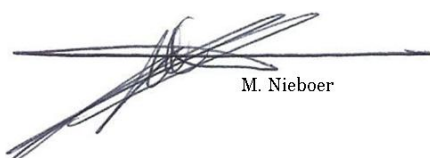
Jan Müller, algemeen directeur Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid



Sil van Doornmalen, voorzitter Nederlands Fotogenootschap



Marjolein Nieboer, voorzitter FOBID Netherlands Library Forum



M. Nieboer

Marco de Niet, directeur Digitaal Erfgoed Nederland



Paul Keller, vice-voorzitter Kennisland

